

דגם הוראה שיעור כינור בקבוצה / כתבה: תמי אורדו

רמת הלומדים: שנה א', מחצית ראשונה.

נושא השיעור: הקניית אחיזת קשת שלב א' (= שלב מקדים בנקודת האיזון המסומנת על הקשת במדבקה)

[הערה: שלב זה מתקיים לאחר שהתלמידים כבר מסוגלים לנגן בפריטה ולקרוא מתווים מיתרים מי, לה, סול, רה ברבעים ובשמיניות ותרגלו בחוברת "צליל וקשת כינור" עד עמוד 16]

מטרות כלליות:

- הקניית אחיזה והובלת קשת
- ראשית פיתוח זיכרון מוטורי יד ימין.

מטרות אופרטיביות:

- התלמידים יתרגלו אחיזת קשת מקדימה על עפרון ובנקודת האיזון בקשת.
- התלמידים יתרגלו הובלת קשת בעזרת גליל נייר בחצאים וברבעים.
- התלמידים יתרגלו הנחת קשת על כל מיתר בנפרד ומעבר בין המיתרים ללא נגינה (קשת אילמת).
- התלמידים יתרגלו הובלת קשת על מיתר מי ברבעים ועצירת קשת בהפסקות של רבעים.

מהלך השיעור:

- א. **פתיחה**- התלמידים יושבים בחצי גורן או בשורה מול המורה. מורה מנגן שיר פתיחת שיעור (לבחירתו) עם קשת. המורה מדגים שיר זה כשהאחיזה של הקשת בנקודת האיזון. מבקש מהתלמידים לשים לב היכן הקשת מונחת על הכינור. מהתשובות עולה כי הקשת מונחת ו"נוסעת" בין הגשר לשחייף.
- ב. מורה מספר כי היום ילמדו לאחוז ולהוביל קשת. שלב מקדים הוא אחיזת עיפרון (הסבר מפורט ומאור בעמוד 17 בחוברת "צליל וקשת כינור"): מורה מסביר לתלמידים את שמות 5 האצבעות, מפרט כי העיפרון מונח על כף יד ימין ומדגים לתלמידים עם עפרון ארוך. לאחר הדגמה מחלק גם לתלמידים עפרונות ועובר ביניהם לעזור. תלמיד שהבין ויישם נכון מוזמן לעמוד לפני הקבוצה ולהדגים.

ג. מורה מלמד את התלמידים כיצד להוציא את הקשת מהתיבה, למתוח את השיער שלה, למרוח שרף. מסביר על חלקי הקשת. מדביק מדבקה בנקודת האיזון על קשת של כל אחד מתלמידי הקבוצה.

ד. מורה מדגים כיצד לאחוז את הקשת בנקודת האיזון (הסבר מפורט בעמוד 18 בחוברת "צליל וקשת כינור") ולאחר מכן מאפשר לתלמידים להתנסות. עובר ומתקן מצב אחיזה ואצבעות ומזמין תלמידים שאוחזים נכון להדגים לפני הקבוצה.

ה. מורה מדגים כיצד להוביל קשת בתוך גליל נייר (הסבר מפורט בעמוד 19 בחוברת "צליל וקשת כינור"). חשוב לציין בפני התלמידים שהגליל לא זז, רק הקשת ויד ימין זזות.

ו. תלמידים מתרגלים הובלת קשת בתוך גליל בכמה וריאציות:

- **חיקוי המורה:** מורה עומד מולם, מוביל ברבעים ובחצאים (מומלץ להתחיל עם רצפים של 4 רבעים ו 2 חצאים) ותלמידים חוזרים אחריו. שלב זה נעשה תוך כדי אמירת המקצבים בשפת מקצב.

- **מעגל כנרים:** עומדים במעגל רחב, כל תלמיד בתורו ממציא/מלחין מוטיב ריתמי, "מנגן" אותו עם הובלת הקשת בתוך הגליל, בזמן זה המורה מתקן אם יש צורך את מצב הידיים של התלמיד, ושאר התלמידים חוזרים ו"מנגנים" בתוך הגליל את המקצב שהמציא חברם לקבוצה. באופן זה יש קשר עין בין כולם והתורות הם בסבב על פי סדר התלמידים במעגל.

- ניתן לעשות את אותן הפעילויות עם טקסט מומצא והובלת הקשת על פי מקצב הטקסט (לדוגמא: "שמי הוא תמי" כאשר כל הברה היא בעצם רבע). מומלץ בשיעורים הבאים לעשות פעילות זו גם עם כרטיסיות מקצב וכך לפתח אוריינות מוזיקלית.

ז. **תרגילי "קשת אילמת"** על הכינור עם הקפדה על אחיזת קשת נכונה בנקודת איזון והנחת הקשת בין גשר לשחיף (עמודים 20, 21 בחוברת "צליל וקשת כינור").

ח. ילדים יושבים במקומות (שינוי מצב פיזי ומתן אפשרות מנוחה פיזית) ומורה מבקש שיאינו בזמן שמנגן:

מנגן את תרגיל 5 מעמוד 10 בחוברת "צליל וקשת כינור".

שאלה: "על איזה מיתר ניגנתי ואיזה מקצב?"

תשובה צפויה: "מיתר מ', רבעים והפסקות של רבעים".

שאלה: "באיזה חלק של הקשת ניגנתי?"

תשובה צפויה: "אמצע הקשת"

בשלב זה המורה מוסיף מדבקה נוספת על קשת התלמידים, מדבקה בשליש העליון. כך נוצר מצב של שתי מדבקות סימון על הקשת, אשר תוחמות את השליש המרכזי של הקשת (נקודת האיזון בשליש התחתון והנקודה החדשה בשליש העליון). אותו דבר המורה מסמן בקשת שלו עצמו ומדגים שוב לילדים איך מנגן את התרגיל בחלק המרכזי של הקשת.

שאלה: "האם מה שניגנתי מוכר לכם?"

סביר להניח שאחד התלמידים יזכור שהיה זה תרגיל שפרטו בעבר מהחוברת.

ט. **מורה מציג על הלוח את התרגיל ומזמין מתנדב שינגן אותו.** בזמן שהתלמיד מנגן, הילדים האחרים מתבקשים לבדוק שהקשת של החברה לא גולשת לשחיף, מובלת באופן מקביל לגשר ועוצרת בהפסקות.

י. **אותה פעילות בזוגות:** תלמיד א' מנגן ותלמיד ב' מאזין, מסתכל ולאחר מכן נותן משוב לחברו. לאחר מכן חילופי תפקידים. בזמן זה המורה עובר בין הזוגות ומסדר ידדים, תומך ועוזר.

סיום השיעור: מורה מסכם את השיעור והנלמד, נותן משוב, מסביר על מה וכיצד להתאמן בבית ומסביר לילדים כיצד להחזיר את הקשת לתיבה. ילדים אורזים כינורות וקשתות.

ציוד ואביזרים לשיעור:

לוח חמשות מחיק

חברות כינור "צליל וקשת כינור" (עמוד 17-21, עמוד 10 תרגיל 5)

מחשב ומסך בארקו או אפליקציית "קהילה מנגנת" תומכת "צליל וקשת כינור" בסמארטפון